

Hrvati izumiru?

Autor Administrator

Mile Prpa: Kako zaustaviti izumiranje ?

Iz Portala Hrvatskog kulturnog vijeća

(...)Već povratan pogled na uzroke pada nataliteta govori da se radi o sociološkim, društveno strukturalnim, gospodarskim, političkim, moralnim, pa i duhovnim promjenama kroz koje je prolazilo hrvatsko društvo tamo od sredine prošlog stoljeća ili iza II. svjetskog rata, sve do danas. Kretanje hrvatskog društva u tom vremenu pratili su na svim tim područjima, gotovo sukcesivno, brojni negativni trendovi koji su rezultirali i negativnim kretanjem njenog nataliteta. A podloga svih tih njenih negativnih kretanja bila je njena katastrofalna politika koja ju je pratila još od 1918.g. koja je hrvatski narod dotukla skoro do kraja(...)

.....

Postoje u svijetu, u smislu brojnosti, veliki i mali narodi.

Postoje i narodi kojima su kroz povijest često podrezivana krila, pa su ostali malima, ali postoje i oni narodi kojima je povijest puhala u njihova jedra pa su postali i brojeno veliki narodi. Naš hrvatski narod spada u kategoriju malobrojnog naroda, kojemu su se sve donedavno podrezivala, pa i dan danas politički podrezuju krila, pa je ostao brojeno mali narod, čije pučanstvo u domovini i ono diljem svijeta broji najviše do osam milijuna duša, što je izrazito naglašenim trendom njegovog brojčanog opadanja zbog pada nataliteta, i zbog asimilacije s većinskim narodom unutar kojeg živi kao manjina u svijetu. Porast svjetskog pučanstva kreće se ubrzano, danas nas ima oko sedam milijardi duša, a tek prije dvadesetak godina bilo nas je nešto milijardi.

Donedavno, u svjetskom pučanstvu, pučanstvo Europe sudjelovalo je sa 17%, što nije bilo malo, ali ni mnogo, a danas sudjeluje tek negdje oko 7% što je izrazito malo. Što se to događa s Europom i gotovo nikakvim porastom njenog nataliteta, da li su europski narodi postali stari narodi ili su u igri neki drugi faktori? Europa je toga postala svjesna pa je i to jedan od razloga njenog udruživanja u zajedničku europsku državu. Gdje se u svemu tome nalazi naša Hrvatska? Njen natalitet je daleko ispod mortaliteta, i prijeto mu, slobodno bi se moglo kazati, ubrzano izumiranje. Ovaj naš narod taj nalazi se pred povijesnom odgovornošću i sudbonosnim zadatkom – ne dopustiti izumiranje svog vlastitog naroda kao jednog od najstarijih europskih naroda koji vuče svoje korijene u daleku povijest, u duboku, duboku prošlost. Trebamo, prioritarno, sve raspoložive nacionalne snage na svim područjima i nivoima usmjeriti da zaustavimo pad nataliteta i osiguramo svoju budućnost i svoj nacionalni opstanak.

Nedavno sam se vozio kolima po putovima i puteljcima

Dalmatinske Zagore, koji su danas mahom asfaltirani, i vidio sam brojne prazne kuće, ali jednako tako i zapuštane zgrade pučkih kola u kojim je nedavno, još; sredinom prošlog stoljeća, vrvilo od djece, a danas nema nikoga. Pomislio sam gdje su ta vremena kad je za Dalmatinsku Zagoru vrijedilo pravilo "sve naseli, a sebe ne raseli" ili ona "rađa snajka, ali rađa i majka" Doista, ne dopustimo izumiranje svog vlastitog naroda! To se događa s hrvatskim narodom koji više ne može osigurati ni svoju brojčanu prostu reprodukciju. Premda u Europi nismo u tome usamljeni, pa se možemo jednako tako upitati i za dobar dio Europe - to se to s njom i njenim natalitetom događa?! Zar je Europa ostarjela, a s njome i naša Hrvatska? Brojni demografi dižu alarm, poduzimaju se razne mjere da bi se njen natalitet poboljšao, ali nigdje nisam naišao na neku dublju analizu zbog čega je došlo do te situacije, to su uzroci pada nataliteta brojnih njenih naroda?

U knjigama iznose se samo cifre i crtaju tablice i dijagrami pada ili rasta nataliteta za pojedine narode, pada ili rasta mortaliteta, a nigdje ne nalazim dubnu analizu zbog čega je do toga došlo, to je tome razlog?! Već površan pogled na uzroke pada nataliteta govori da se radi o sociološkim, društveno strukturalnim, gospodarskim, političkim, moralnim, pa i duhovnim promjenama kroz koje je prolazilo hrvatsko društvo tamo od sredine prošlog stoljeća ili iza II. svjetskog rata, sve do danas. Kretanje hrvatskog društva u tom vremenu pratili su na svim tim područjima, gotovo sukcesivno, brojni negativni trendovi koji su rezultirali i negativnim kretanjem njenog nataliteta. A podloga svih tih njenih negativnih kretanja bila je njena katastrofalna politika koja ju je pratila još; od 1918.g. koja je hrvatski narod dotukla skoro do kraja. Kao prvo, u tom vremenu, Hrvatskom vladaju protuhrvatski i protunarodni režimi sve do 1990.d. koji su učinili sve da hrvatski narod demografski osakate, da ga smanje, protjeraju, isele u daleke zemlje, pa da ga i fizički likvidiraju. Tako da za svoj nekakav opstanak na ovim prostorima možemo samo zahvaliti Bogu, pa ma kako to nesuvislo zvučalo, i našoj Crkvi u Hrvata koja se je jedina stavila i uvijek ostala na braniku njegove opstojnosti.

Predmet ove samo letimične analize nisu demografski gubici koji su nastali zbog ratova u XX. stoljeću, kao ni zbog iseljavanja velikog dijela hrvatskog pučanstva u strane, najčešće daleke prekontinentalne zemlje, a koji faktori su bez sumnje silno utjecali, pored ostalog i na drastični pad njegovog nataliteta. Analiza obuhvaća samo pad nataliteta u pučanstvu koje je ostalo živjeti u domovini, kao matični dio hrvatskog naroda. U vremenu pojačane industrijalizacije gradova sredinom prošlog stoljeća otpočelo je razaranje tradicionalne obiteljske zajednice koja je živjela uglavnom na selu ili u manjim gradovima, gospodarski oslonjena na vlastitu poljoprivrednu proizvodnju uz novčanu ispomogu kojeg svog zaposlenog člana, a koju je u pravilu sačinjavala skupina od desetak članova od najmanje tri ili ponegdje i četiri generacije uzrasta, gdje nisu bili potrebni ni dječji vrtići ni starački domovi. Istovremeno jedni su se rađali, a drugi su umirali. Takva zajednica je bila idealna obiteljska organizacija za razvoj nataliteta. Danas se u Europi rijetko gdje zadržala, a ponajviše na Kosovu gdje je natalitet izrazito visok, ali ne samo zbog toga.

Ta tradicionalna obiteljska zajednica počela se razarati procesom industrijalizacije gradova prema kojima je krenula interna migracija stanovništva - iz sela u gradove. Dolaskom u gradove, mogućnosti formiranja obitelji suočile su se s velikim problemom. Nerijetko stambeno pitanje ili tek djelomično riješeno nikako nije bilo dobra podloga za rađanje djece. Stanovanje u gradovima postalo je skupo, hrana se više nije proizvodila već se sva kupovala, pojavili su se i troškovi režija. Jedna plaća više nikako nije bila dovoljna da se prehrani obitelj i pokriju troškovi stanovanja. Sve se više pojavljuju i supruga i problem rađanja djece dobiva i nove dimenzije; pojavljuje se i problem njihovog čuvanja i odgoja. Ono što je dosad bilo posve prirodno, postaje prvorazredni obiteljski, a potom i društveni problem. Ukratko, mijenja se način življenja i to - na gore, na lošije, na teže, usprkos velikom tehnološkom napretku koje je pratilo svako društvo, pa i naše. Tradicionalna

obiteljska zajednica razorila se na selima, a u gradovima nije imala uvjeta da se zamjenski oformi u funkcionalnom smislu, u smislu stvaranja veæih obitelji, a time i na nacionalnom nivou podizanja nataliteta i voðenja dobre natalitetne politike.

Brojni su i drugi momenti koji prate ovu pojavu rastakanja veæih obiteljskih zajednica i koji dodatno utjeèu na pad nataliteta, kao što su – kasno sklapanje brakova! Bio bi zanimljiv statièki pokazatelj starosti supružnika u momentu sklapanja brakova iz godine u godinu, pa bi se ubrzo došlo do zakljuèka da se sklapanje brakova sve više odlaæe za zrelije godine života. To ubrzano dovodi do razrjeðenja meðu generacijama. Nekada su se generacije obnavljale svakih dvadesetak godina, a danas je taj vremenski razmak iznosi vjerojatno i više od trideset godina. (Tipièan primjer natalitetnog buma je na Kosovu, gdje je starosni prosjek mladenaca ispod dvadeset godina, uz raðanje velikog broja djece.) Ako se usporedi stanje u Hrvatskoj s onom na Kosovu, tada æemo vidjeti da Kosovari s osamdeset godina života iza sebe imaju najmanje èetiri generacije uzrasta i to brojèano velike, a u nas jedva nešto više od dvije generacije i to brojèano vrlo male. Promjenom uloge æene u društvenom životu od majke i domaæice koja dræi "tri æoška kuæe" u profesoricu, inæenjerku, u èinovnicu ili radnicu, mijenja se i njena obiteljska i društvena uloga.

Uz brojne objektivne poteškoæe za formiranje i odræavanje obitelji - mnoga æeli karijeru, uspjeh u poslu, putovanja, društveni život i sl. Sve manje je mjesta za djecu u njenom životu, ali naæalost i sve manje volje da ih ima. Njoj djeca predstavljaju teret, predstavljaju zapreku njenom društvenom životu i karijeri. Ukratko reèeno – mnoga ne æeli raðati djecu, èesto postaje vaæna sama sebi. Dogurali smo do toga da dræava, da bi spasila svoju naciju, "kupuje" od majki roðenje djece, poput Njemaèke koja svako roðenje djeteta nagraðuje velikim novèanim iznosima. To se pomalo dogaða veæ i kod nas. Period dojenja novoroðenog djeteta skraæuje se tek na par tjedana. Do èega smo zapravo dogurali!? Ovdje bismo bili nepravedni, ako ne bismo spomenuli mnoge majke koje uz sve svoje i objektivne i subjektivne poteškoæe raðaju i odgajaju brojnu djecu i bivaju prave heroine života. Devastacija seoskih sredina u ljudskom faktoru najprije se odrazila na nedostatak æenske populacije u fertilnoj dobi, koja mahom preseljava u velike gradove, i u selima ostaju brojni mladiæi neoæenjeni koji kako tako vode svoja gospodarstva ili se mnogi odaju stihijskom životu pa i porocima, i zapravo propadaju. U selima, a i u gradovima, raste broj i postaje znaèajan postotak - onih koji ne ulaze u brakove, pa mahom postaju i socijalni problemi i sebi i drugima.

Kod naših graðana, poglavito u prekrçanim gradovima – ne postoji društvena i domoljubna svijest o potrebi raðanja djece, barem toliko da broj roðenih premašuje broj umrlih, veæ samo svijest u smislu društvene i gospodarske blagodati, veæeg standarda i lakoæe æivljenja. Raðati djecu je obveza, teret, trošak, èesto s obrazloæenjem - ionako na svijetu ima previše ljudi. To je nova, a u suštini stara filozofija materijalizma samo zaodjenuta u novo ruho – koja nas vodi u bespuæe. A da posebno ne naglašavam da je i rijeè o preljubnièkom naraštaju. Da se brakovi raspadaju poput duga rasušene baève. Onaj koji nema potomstva je poput suhe grane na stablu koja nema ploda. Ako promatramo prirodu, lako æemo spoznati da se tamo sve æivo bori da se obnovi život, da se odræe vrste. To je vidljivo na svakom koraku. Kako je lijepo vidjeti mladu šumu, mladi voænjak ili cvijetnjak. Kako je lijepo vidjeti patku s desetak paèiæa kako plivaju vodom ili na pašnjaku janjad i sl. Vidi se novi obnovljeni život. A u ljudskoj vrsti - ništa na svijetu nije tako mistièno kao oèi malog djeteta – oèi koje su tek progledale na ovaj svijet i pune su èuðenja. Ali je kod nas djece sve manje i manje. Ništa na svijetu nije tako lijepo kao djeèe oèi, ne morate vjerovati, ali moæete provjeriti – u njima je odraz zvjezdanog nebeskog svoda, u njima je odraz cijelog svemira. Ništa na svijetu ne moæe biti tako drago kao malo dijete – u svojoj nemoæi, u svome plaèu snaæno, a u svome osmijehu oèaravajuæe.

Ono je pupoljak novog života i nove budućnosti. Onaj tko ne želi djecu ne želi ni budućnost vlastitog naroda. Onaj tko ne želi djecu taj je zalutao u ovaj život. Nažalost u njemu je mnogo zalutalih. Najjače se čuje blejanje zalutalih ovaca. Naša domovina vapi za djecom, za njenom igrom, plačem i veseljem. Ali kud god se krene i po ravninama Slavonije i Baranje, po zagorskim bregima ili područjima koje ne Like, Dalmatinske Zagore, po našim prekrasnim otocima - sve se rjeđe čuje plač i smijeh, i igra djece. Ne dopustimo da kao narod ostarimo, ne dopustimo da kao narod izumremo. Ne dopustimo da su nam prazna i zapuštena ognjišta diljem Lijepe naše. Svaki pojedinac, svaki hrvatski građanin trebao bi stati pred ogledalo i zapitati sama sebe - da li sam i ja pridonio izumiranju svog vlastitog naroda. Malo ih je među nama koji bi mogli kazati - ja nisam tome pridonio. To učiniti da taj negativni trend - to hitnije i to bezbolnije zaustavimo. Ako počemo od premise - da postoje problemi koje smo nemoćni razriješiti - tada ništa ne možemo postići. Ali ako počemo od premise - da ne postoje problemi koje mi ne možemo razriješiti, tada ćemo sigurno uspjeti. Mi smo narod s dubokim korijenima i ne bismo se smjeli tako lako predati i prepustiti sudbini svog stihijskog nestajanja, jer i u najtežim trenucima svoje povijesti - uspjeti smo preživjeti. A za uspjeh sada našeg preživljavanja trebalo bi;

- Da sve hrvatske mlade obitelji shvate da je rađanje djece uvjet, *conditio sine qua non* budućnosti, da je uvjet našeg opstanka, i da je to ljudska i domoljubna dužnost, da se tako stavljamo na branik domovine

- Da se mladi ne trebaju bojati brakova i da čim ranije stupe u obiteljski život. Obitelj treba staviti ispred bilo kakve karijere ili uspjeha u životu bilo one radne, znanstvene, sportske i sl. Tamo gdje se nema obitelji tamo je upitan i svaki drugi uspjeh.

- Da se uvede i porez na neoženjene muškarce iznad određene životne dobi, a sav uplaćeni iznos poreza da im se vrati s pripadajućim višim kamatama prilikom sklapanja braka. To bi na neki način bila "prisilna tjedna", za stvaranje obitelji.

- Da se hitno uspostavi Ministarstvo useljeničva pri Vladi RH koje će razraditi program i metodologiju useljenja u Hrvatsku i to prvenstveno mladih ljudi iz hrvatske dijaspe, a inače da drži pod kontrolom useljenje iz drugih nacionalnih korpusa, da to useljenje ne bi bilo stihijsko i kontraproduktivno.

- Uputiti poziv Hrvatima iz dijaspe, gdje je god to moguće, da se vrate u svoju domovinu, da ponovno ožive opustjela ognjišta

- Zaustaviti gospodarskim i drugim mjerama daljnje iseljavanje iz Hrvatske mladih stručnjaka i drugih građana i osigurati im posao i život u vlastitoj domovini. Jer sačuvati narod na ovim prostorima - to bi trebao biti prvorazredni zadatak svih političkih struktura, bez obzira kojoj političkoj opciji pripadaju - jer to je u interesu cijele Hrvatske i njene budućnosti i ovog momenta to je sudbonosno pitanje.

- Osnovati saborski Odbor za pronatalitetnu politiku koji bi iznalazio mehanizme i rješenja kako poboljšati natalitet u domovini i o tome redovno izvještavati Sabor RH.

- Donijeti rigorozno radno zakonodavstvo o zaštiti žena kao radnice, da bi uz rad mogla biti i majka i odgojiteljica svoje i naše djece

Sve ovo je moguæe provesti samo ako na izborima ubuduæe za predstavnike najviše vlasti u RH više ne biramo ljude koji predstavljaju odreðene politièke strukture iz kojih dolaze, i koje oni nakon izbora i zastupaju, veæ treba birati ljude koji æe predstavljati - hrvatsku narodnu dušu i u srcu imati samo boljitak vlastitog naroda.